

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ

İŞLETME VE EKONOMİ TOPLULUĞU'NUN

“BUSINESS SEMINAR” KONUŞMASI

31 Mart 2007

Abant

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxioffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sevgili öğrenciler, değerli konuklar,

Sizlerin de bildiği gibi, son yıllarda Türkiye çok hızlı bir değişimin içinde... Ülkemiz uygulamaya koyulan ekonomik program sayesinde 2002-2005 döneminde yılda ortalama %7,5 civarında bir hızla büyürken, aynı dönemde enflasyonu da %70'lerden %8 seviyelerine indirdi. Konsolide bütçe dengeye kavuşturuldu. Kamu borç stokumuzun milli gelire oranı ciddi biçimde aşağı çekildi. Kamu kesiminin borç alma ihtiyacı gözle görülür biçimde azaltıldı. Bu dönemde, faizlerin gerilemesi sayesinde ekonomi genelinde güven ortamı yeniden tesis edildi, tüketim ve yatırımlar canlandı.

2001 krizi bu değişimi hızlandıran önemli faktörlerden biri oldu. Bu süreçte makro göstergelerin iyileşmesine ve yapısal reformlara yoğunlaştık. Her iki alanda da önemli gelişmelere imza attık.

Şimdi artık, bir yandan makro planda eksikleri tamamlarken, bir yandan da dikkatimizi ekonomide mikro tabanın güçlenmesine, sosyal dengesizliklerin giderilmesine, siyasetin ve yargının yeniden yapılandırılmasına yöneltmemiz gerekiyor. Ayrıca, iklim değişikliği gibi küresel sorunlara toplumsal duyarlılığın artırılması da büyük önem taşıyor. Çünkü bunlar olmaksızın, Türkiye olarak küresel bir güç haline gelmemiz mümkün görünmüyor.

Türkiye'nin ekonomik performansı, geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında sıra dışı bir iyileşme göstermesine karşın, bu bize, diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla belirgin bir üstünlük sağlayabilmiş değil. Bunda, reform heyecanımızı zaman içinde yitirmemizin önemli etkisi oldu.

Mikro reformlara geçmekte isteksiz davrandık. Kayıt dışı ekonomiyle etkin mücadele, işgücü piyasalarının kapsamlı biçimde düzenlenmesi el sürülmeyen konular olarak kaldı. Teknoloji kullanımı, inovasyon kapasitesi, AR-GE harcamaları gibi konularda ekonominin ihtiyaç duyduğu atılımlar yapılamadı. Yüksek katma değerli sektörlerde yeterli gelişme sağlanamamış olması, yapısal nitelik kazanan bir ithalat talebine ve artan cari işlemler açığı problemine neden oldu. Enerji, ulaştırma ve bankacılık gibi tüm ekonomiyi etkileyen sektörlerde özelleştirmeler ertelendi.

Artık salt makroekonomik istikrarın sağlanması ile elde edilebilecek ek büyüme kapasitesinin sınırına ulaşmış durumdayız. Türkiye'nin, dış talepten ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarından daha fazla pay almasına olanak sağlayan, küresel finansal krizlere karşı mukavemeti artmış bir ekonomik yapıya kavuşması gerekiyor. Küresel koşullar gelişmekte olan ülkeler arasındaki rekabeti giderek daha fazla artırıyor ve karmaşık hale getiriyor. Bu yüzden, güçlü ve hızlı gelişen bir ekonomi için, mevcut kazanımları mikro reformlarla derinleştirmeye, üretim süreçlerini yeniden yapılandırmaya, yani reformları bir başka düzlemde sürdürmeye ihtiyacımız var.

Kısaca ifade edecek olursak;

- ürün piyasalarında rekabetin önünün açılması,
- teknoloji politikalarının belirlenmesi, inovasyon kapasitesinin artırılması,
- işgücü piyasalarındaki yapısal katılıkların giderilmesi,
- sermaye piyasalarının derinleştirilmesi,
- yatırım ortamının iyileştirilmesi ve her türlü idari ve teknik engelin azaltılması,
- kayıtdışı ekonomi ile mücadelenin samimi biçimde başlatılması,

- bölgesel kalkınmanın öncelikli gündem haline getirilmesi,
- meslek eğitiminin yeniden yapılandırılması,
- sosyal destek programlarının oluşturulması ve
- özelleştirmelerin tamamlanması gerekiyor.

Orta vadede “mikro reform”ların olumlu etkilerine ihtiyaç duyarken, kısa vadede, yüksek faiz oranlarının büyümeyi ve ekonominin dönüşüm hızını yavaşlatmasını engellemek gerekiyor. Türkiye’nin üretime ve istihdama en çok ihtiyaç duyduğu dönemde, reel sektörün dünya rekoru kıran reel faizler yüzünden iş yapamaz hale geldiğini görüyoruz.

Dönemsel olarak, yüksek reel faizlerin ülkeye kısa vadeli kaynak girişi sağladığı, bu yolla da cari açıkları finanse ettiğimiz bir gerçek. Ancak, ekonomide gereken dönüşümün sağlanamaması yüzünden, dönemsel olarak makul karşılanabilecek bu durum, gitgide Türkiye ekonomisinin yapısal bir özelliği haline geliyor.

Ekonomimize, siyasetimize ve sosyal hayatımıza belirli standartların gelmesini arzu ediyoruz. Hem siyasette hem ekonomide istikrarı sağlayarak, sürdürülebilir bir büyüme içine girmeyi ve bu şekilde Türkiye’nin her yönüyle gelişmiş bir ülke olmasını istiyoruz. Böylesine derin ve hızlı bir ekonomik dönüşümü gerçekleştirmek için yegane referans noktası Avrupa Birliği...

Bilindiği gibi, Avrupa Birliği’ne tam üyelik müzakerelerinde sekiz başlık askıya alındı. Bu kararlar, Avrupa Birliği adil olmayan bir yaklaşımda bulunmuştur. AB içinde bir grup ülke, verdikleri sözlerin arkasında durma iradesini gösterememiş ve geçmişte yaptıkları hataları örtbas etmeye çalışmışlardır. Avrupa Birliği, Kıbrıs sorununun çözümünü güçleştiren adımı, Annan Planı iki toplumda referanduma sunulmadan önce Güney Kıbrıs’a üyelik garantisi vererek atmıştır. Ardından, Kuzey Kıbrıs’ta izolasyonun kaldırılması sözünü vermiş ve tutmamıştır. Sonunda, Kıbrıs’taki çözümsüzlükle yakından ilgili olan limanlar sorununun arkasına gizlenen birkaç AB ülkesinin, süreci yavaşlatma politikalarına teslim olmuştur.

Bizim için önemli olan sürecin devam etmesidir. Bu krizin bu süreçteki ne ilk ne de son kriz olmadığını, olmayacağını bilmeliyiz. Dönemsel etkilerle ortaya çıkan bu tür krizler daha önce defalarca olduğu gibi yine çözüme kavuşturulabilir. Yeter ki inisiyatifi ele alalım, aktif bir biçimde çözümü arayalım.

Nitekim, “İşletmeler ve Sanayi Politikası” başlığı 29 Mart tarihinde müzakerelere açılmıştır. Bu durum sürecin teknik boyutunun, her iki tarafın da gerekli çalışmaları yürütmesi halinde devam ettiğini göstermektedir. Yeri gelmişken bu kararı memnuniyetle karşıladığımızı da belirtmek isterim.

Ancak, bu süreçte, Türkiye’nin tam üyeliğinin, hem tek tek ülkeler, hem de Birlik bazında AB’nin ekonomisini, sosyal hayatını, güvenliğini ve siyasal istikrarını geliştireceğini, bıkmadan, usanmadan anlatmaya devam etmemiz gerekiyor.

“AB bizi istemiyorsa, neden ısrarla AB’ye girmeye çalışıyoruz” diyenlere şunu hatırlatmamız gerekiyor: Bugün, bazı Avrupalı politikacıların kısa vadeli çıkarları, özellikle Almanya-Fransa ekseninde bize karşı bir direnç yaratıyor olabilir. Ama bu dönemsel direncin ötesinde şu gerçekleri AB’nin göremediğini sanmayalım:

- Avrupa iş dünyasının Türkiye’de önemli yatırımları var ve bunlar her geçen gün artıyor. Avrupalı iş adamı Türkiye’nin genç, canlı, hızla yükselen ve jeostratejik

pozisyonu olan bir pazar olduğunun farkında. Bu yüzden de Türkiye'nin AB üyeliğini güçlü biçimde destekliyor.

- Dünyanın hızlı gelişen stratejik sektörlerinde, enerjide, bilişim, finans ve telekomünikasyonda Türkiye cazip bir ülke konumunda.
- Avrupa'nın Rusya dışındaki alternatif enerji kaynaklarına ulaşabilmesi, Türkiye koridorunu etkin kullanabilmesine bağlı.
- AB'nin kendi iç güvenliğini sağlayabilmek için, organize suç, yasa dışı göç ve terörizm konularında Türkiye'nin güçlü desteğine ihtiyacı var. Türkiye bu desteği şimdiden vermeye başlamış durumda.

Peki biz Avrupa'yı neden istiyoruz?

Her şeyden önce, küreselleşmenin yarattığı sert rekabet ortamında, bize en yakın güçlü kampın içinde yer almanın en akılcı açılım olduğunu düşünüyoruz. Avrupa bize sadece coğrafi olarak yakın değil, ekonomik olarak da yakın. İhracatımızın yarısını Avrupa'ya yapıyoruz. Şirketlerimiz her geçen gün Avrupa'daki faaliyetlerini artırıyorlar, istihdam yaratıyorlar. Avrupa'da hatırı sayılır bir Türk nüfusu barındırıyoruz.

Peki, AB güçlü bir seçenek olmaya devam edebilecek mi? Kendi içinde bir çok sorun yaşıyor. Birliğini ne kadar sürdürebilecek?

Bu soruyu bir başka soruyla karşılayalım:

AB dağılmayı göze alabilir mi? ABD ve Japonya gibi dev ekonomilerin, Çin, Hindistan, Rusya gibi yükselmekte olan yeni devlerin karşısında AB'nin birliğini korumak, pekiştirmek ve sorunlarını çözerek genişleyebildiği kadar genişlemekten başka çaresi var mı?

Türkiye'nin kendi çıkarları açısından bakıldığında, elbette küresel rekabet gücü daha artmış, verimli kurumsal yapıları olan ve siyasal anlamda uyum içindeki güçlü bir Avrupa'nın üyesi olmak anlamlıdır. Zamanı geldiğinde bunun da değerlendirilmesi yapılacaktır.

Burada önemli olan, yol boyunca yaşayacağımız değişikliklerin, bu süreçte bir kayıp yaratıp yaratmayacağıdır. Biz diyoruz ki, AB, insan haklarına saygılı, gelişmiş bir demokrasidir, derin bir piyasa ekonomisidir, önemli ve etkin bir siyasi entegrasyondur. Bu nedenle, AB uyumu bağlamında her alanda gerçekleştirilen reformlar, gelişmişlik yolunda Türkiye'nin gerçek ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ne yapıyorsak Türkiye'nin siyasi ve ekonomik anlamda gelişmiş bir dünya ülkesi olması için yapıyoruz ve bu süreç tüm tarafların kazanmasına müsait bir süreçtir.

AB ile ilişkilerimizde kısa vadeli gelişmelere odaklanmadan, masada oturmanın getirilerinden maksimum ölçüde yararlanarak, tam üyelik hedefine doğru yürüyüşümüzü kesintisiz biçimde sürdürmeliyiz. Türkiye'nin gelişmiş ülkeler arasında yerini alabilmek için AB'ye ne kadar ihtiyacı varsa, AB'nin de dünya sahnesindeki rolünü koruyabilmek için Türkiye'ye o kadar ihtiyacı var.

AB ile ilgili, ülke çapında yaşanan motivasyon kaybının arkasında yatan temel nedenin, hızlı değişimin yarattığı korku olduğunu biliyoruz. Ama, şuna kuvvetle inanıyoruz: Kendi halkının refahı ve mutluluğu için reformlarını gerçekleştirmiş bir Türkiye, AB ile müzakerelerde karşısına çıkan uyum sorunlarını zaten aşmış olacaktır. Uyum konularını ilgilendirmeyen

engeller ise karşı tarafın kısa vadeli iç politik kaygılarının zamanla geri planda kalmasıyla, daha yumuşak zeminlere kayacaktır.

Sevgili öğrenciler,

Avrupa Birliği ile ilişkilerimizde gelmiş olduğumuz noktada, artık, tam üyelik için bir tarih hedefi belirlemeliyiz. Bu tarihin, AB'nin yeni bütçe dönemi ve Avrupa Parlamentosu seçimleri göz önüne alındığında "1 Ocak 2014" olması uygun gözükmektedir. 2014'e kadar geçecek 7 yıllık sürecin somut hedefler doğrultusunda daha iyi tanımlanması gerekmektedir.

Bunun için, AB'ye 2014 yılında üye olma doğrultusunda partiler üstü bir toplumsal uzlaşma sağlanmalıdır. Bu konuda duygusal, toplumu yanlış bilgilendirici, küresel gerçeklerden kopuk ve ulusal duyarlılık sahibi gibi gözükken bazı yaklaşımlar, Türkiye'nin aleyhine vahim sonuçlar doğurabilir. Avrupa'da ve dünyada, Türkiye'nin güçlenmesinden rahatsızlık duyanların tüm güçleriyle Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini engellemeye çalıştığı unutulmamalıdır.

2006 yılında Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir, satın alma gücü paritesine (Purchasing Parity Standard-PPS) göre 6900 Euro ile AB ortalaması olan 24.500 Euro'nun yüzde 28'ini oluşturmaktadır. Somut nihai hedef, 8 yıl içerisinde yıllık ortalama yüzde 7'lik bir ekonomik büyüme ve ulusal muhasebe sistemimizin Avrupa Muhasebe Sistemine (ESA95) uyarlanmasıyla birlikte gerçekleşecek olan bir kerelik artışla, 2014 yılında, AB ortalamasının yüzde 48'ini yakalamak olmalıdır. Bu şekilde, 2014 yılında, AB'nin kişi başına düşen yurtiçi hasılası 26.750 Euro'ya, Türkiye'nin kişi başına düşen hasılası ise 12.850 Euro'ya ulaşacaktır.

Güçlü bir demokrasiye, istikrarla büyümeye devam eden bir ekonomiye sahip olan ve eğitim reformu, kırsal kalkınma, kadın hakları gibi temel sosyal kalkınma atılımlarını başarmış bir Türkiye, AB sürecinde kaderine hükmedebilir. Hedefimiz AB'nin yeni bütçe dönemi olan 2014 yılına kadar istikrarlı ve reformcu bir Türkiye yaratmak olmalıdır.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.